نوی لیکدود

د پښتو ژبي د لیکلو نوی سیستم

Ketabton.com

- نوی لیکدود
- د لوست کتاب

لیکوال : فضل الرحمن نیازی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوکدوک لیکنوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

وېل کيږي چې پښتنو ته د اسلام لۀ راتګ وړاندي پښتو ژبه پۀ خروشتي او يوناني ليکدود ليکل کېده، خو کله چې پښتنو ته د اسلام زريني وړانګي را ورسېدې نو د پښتو رسم الخط هم پۀ عربي رسم الخط واوښت، دا چې پۀ فارسي او پښتو کې داسي غږونه شته چې پۀ عربي ژبه کې نشته، نو د عربي ژبي پۀ ځينو تورو کې ځيني نښي او علامې زياتي کړل شوې تر څو د هغو غږونو استازولي وکړي چې فارسي او پښتو ژبه يې لري، او عربي ليکدود د هغو لپاره کوم توری نه لري، نو لۀ همدې وجي لومړی فارسيانو د فارسی ژبي لپاره ځيني توري وضع کړل لکه :چ، ژ، پ او ګ .خو لکه څنګه چې پښتو ژبه لۀ فارسي ژبي زيات غږونه لري، نو د فارسي د يادو تورو تر څنګ پۀ پښتو کې د نښو پۀ زياتولو سره نور توري هم رامنځته شول، لکه:ټ، څ، ځ، ډ، ړ، ږ، ښ او ڼ .خو د يادو تورو رامنځته کول يواځې د بې غږه تورو پۀ برخه کې وو او پښتو ژبه پۀ دې برخه کې اوس ستونزه نه لري خو د غږيزو تورو پۀ برخه کې نۀ پۀ فارسي کې کوم توری رامنځته شو او نه هم پۀ پښتو کې، يواځې هغه غږيز توري چې عربي کې شته پۀ فارسي او پښتو کې کارول کيږي خو د فارسي او پښتو د ځانګړو غږيزو تورو لپاره يا بيخي کوم توری نه ليکل کيږي، يا هم بې غږه توری

(c) ketabton.com: The Digital Library

ليکل کيږي، چې پهٔ دې سره يو تورى کله د يو غږ استازولي کوي او کله د بل غږ استازولي کوي.

د وخت پهٔ تېرېدو سره د بې غږه تورو پهٔ برخه کې د پښتو ژبي ليکدود څهٔ پرمختګ وکړ، پهٔ پښتو ژبه کې د زورکي لپاره د ها توري لهٔ پاسه د ليکوالانو لهٔ خوا د لکۍ لرونکي يا نښي ته ورته ځانګړي نښه کارېدله، خو د عصري او کمپيوټري کيليدړو پهٔ راتګ سره د هغې استعمال هم ختم شو، ځکه چې پهٔ کيليدړو کې هغه نښه نه وه، همدارنګه پهٔ پښتو کې پيڼځه ياګاني رامنځته شوې، چې ځيني يې يواځې د يوه غږيز توري لپاره دي لکه اوږده يا، خو ځيني يې يو غږيز او بل بې غږه تورى رانغاړي لکه کړواله او ښځينه يا چې د زورکي او بې غږه يا استازولي کوي، او بې ټکو يا چې د زور او بې غږه يا استازولي کوي .خو دا ډول زياتوني که لهٔ يوې خوا پرمختګ دى لهٔ بلي خوا پهٔ دې سره د پښتو توري زياتيږي، او د پښتو ژبي شته ستونزي هم نه ورباندي حل کيږي.

پهٔ پښتو کې کړواله، ښځينه او بې ټکو ياګاني صرفي او ګرامري ياګاني ګڼلی شو خو د رسم الخط ياګاني نه دي، نو لهٔ همدې وجي پهٔ رسم الخط او ليکدود کې هم منځته راوړني بايد د همدې ځانګي لهٔ ادرسه وي، نه د بلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځانګي لۀ ادرسه، ځکه چې دا د رسم الخط دنده ده چې يو توری د يو غږ استازولي وکړي، او بايد رسم الخط د يو غږ لپاره ځانګړی توری ولري، رسم الخط دا دنده نه لري چې موږ ته مذکر او مونث را وپېژني، يا اسم او فعل راوپېژني دا شيان پۀ ګرامر پوري اړه لري.

د پښتو ژبي د غږيزو تورو د کمښت لۀ امله ځيني ليکوالان وايي چې د پښتو رسم الخط بايد پۀ لاتيني رسم الخط واوړي، لکه څنګه چې ترکانو او تاجکانو د خپلو ژبو رسم الخط پۀ لاتينی ليکدود اړولی دی، دوی وايي چې لاتيني ليکدود د شته ستونزو ځواب ويلی شي، خو پۀ لاتيني ليکدود رسم الخط اړول که ياده ستونزه حل کولی شي لۀ بله اړخه ستونزي او زيانونه هم لري، لۀ نوي سره د نوي ليکدود زدکړه، لۀ ديني اړخه لۀ قرآن او احاديثو سره اړيکي پرې کېدل، پۀ تاريخي او پخوانيو کتابونو او ليکل شويو آثارو باندي د نوي نسل نه پوهېدل، دا هغه ستونزي دي چې پۀ لاتيني ليکدود پلی کولو سره به رامنځته شي، همدارنګه پۀ يوه داسې جغرافيه کې د لاتيني ليکدود پلی کول ګټور نه دي چې وګړي يې عربي ليکدود کاروي لکه عربي، فارسي، اردو او د نورو ژبو ويونکي، بلکې دا به د پښتو د پرمختګ

(c) ketabton.com: The Digital Library

پهٔ ځای د وروسته والي سبب وګرځي او پښتو به د فارسي او اردو چټک پرمختک لهٔ امله نوره هم لهٔ زوال سره مخ شي.

همدارنګه موږ چې پهٔ ديني برخه کې زيات کتابونه او ليکني لرو لهٔ هغو سره به مو هم اړيکه وشليږي، نو لهٔ يوه پلوه به موږ د ديني معلوماتو د پانګې لهٔ فقر سره مخ يو لهٔ بله پلوه به پهٔ لاتيني ليکدود کې موږ ته دښمن داسې افکار او نظريات راوړي چې زموږ لهٔ دين سره پهٔ ټکر کې وي، پهٔ لاتيني ليکدود سره زموږ خپل کلتور او هويت ته هم زيان رسيږي.

يادو ستونزو ته پهٔ کتو سره بايد يوه داسي حل لاره ومونډل شي چې زيان هم ونه لري، او پښتو ژبه هم يو بشپړ يا بشپړ ته نږدې غږيز ليکدود ولري، زما پهٔ نظر يوه لاره دا هم کېدلی شي چې د بې غږه تورو پهٔ څېر دې د غږيزو تورو لپاره هم د پښتو پهٔ اوسني ليکدود کې ځيني توري زيات کړل شي، تر څو د پښتو د ټولو غږونو استازولي وکړي، پهٔ دې توګه هغه ستونزه چې پهٔ لاتيني ليکدود سره حل کېدلی شي پهٔ اوسني ليکدود سره هم حل کېدلی شي، د همدې لپاره لهٔ تاسو سره د ليکلو يو نوی ليکدود شريکوم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پهٔ نوي ليکدود يا د ليکلو پهٔ نوي سيستم کې ټول پخواني توري کارول کيږي، خو ځيني توري زياتيږي، ځيني لهٔ مينځه ځي، د کلمو پهٔ منځ يا پيل کې بيا د ځينو تورو پهٔ ځای نښې زياتيږي .نوی ليکدود اوسني ليکدود ته ډېر ورته دی، او هر څوک پهٔ اساني سره پرې پوهېدلی شي او ژر زده کېدلی هم شي.

د پښتو بې غږه توري

لکه څنګه چې مو مخکې يادونه وکړه پښتو ژبه د بې غږه تورو پهٔ برخه کې کومه د پام وړ ستونزه نه لري، لهٔ دې وجې پهٔ نوي ليکدود کې هم ټول پخواني بې غږه توري کارول کيږي، د پښتو بې غږه توري دا دي.

ب، پ، ت، ټ، ث، ج، چ، ح، خ، څ، ځ، د، ډ، ذ، ر، ړ، ز، ژ، ږ، س، ښ، ش، ص، ض، ط، ظ، ع، غ، ف، ق، ک، ګ، ل، م، ن، ڼ، و، هـ، ء، ي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پښتو واول یا غږیز توري

پهٔ اوسني لیکدود کې د هر غږیز توري لپاره ځانګړي بڼه نشته، یا شته خو د کلمې پهٔ ځینو برخو کې لیکل کیږي او پهٔ ځینو برخو کې نه لیکل کیږي، پهٔ نوي لیکدود کې د هر غږیز توري لپاره یوه نه یوه بڼه شته، خو د کلمې پهٔ پیل یا منځ کې د ځینو تورو لپاره نښې زیاتي شوي دي، چې پهٔ لاندې کرښو کې یې پېژندلی شئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱ -لنډ الف: ه (a)

لنډ الف چې پهٔ ها سره هم مشهور دی، پهٔ نوي ليکدود کې مو پهٔ لنډ الف سره ځکه نومولی دی چې د الف نيم غږ لري .پهٔ اوسني ليکدود کې د لنډ الف لپاره د کلمې پهٔ پای کې د ها بڼه کارول کيږي لکه پهٔ" ونه"، "ځمکه "او نورو بېلګو کې، او پهٔ پيل کې د الف بڼه ليکل کيږي لکه پهٔ "انګور"، " انځور "او داسي نورو بېلګو کې .پهٔ نوي ليکدود کې هم د ياد توري لپاره د کلمې پهٔ پای کې د ها بڼه کارول کيږي، او د کلمې پهٔ پيل کې فتحه لرونکی الف (آ) کارول کيږي، او د کلمې پهٔ منځ کې يواځې فتحه ليکل کيږي.

د کلمې پهٔ منځ او پيل کې مو د لنډ الف لپاره د ها توری ځکه ونه کاراوهٔ چې لهٔ اوسني ليکدود سره يې تنافر زيات نه شي، چې بيا نهٔ موږ ته د پوهېدو وړ وي او نه راتلونکي نسل ته، بڼه به دا وي چې ليکدود هم غريز شي، او اوسنی ليکدود هم د پوهېدو وړ پاتي شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲ -لنډه يا :ۍ (i)

اوسني ليکدود کې د لنډې يا لپاره چې يو غبرېز توری دی د بې د غږه يا بڼه ليکل کيږي، په نوي ليکدود کې د لنډې يا لپاره د يا لۀ پاسه د اتو عدد ته ورته نښه زياته شوي ده، تر څو لۀ نورو ياګانو سره يې توپير وشي .لنډه يا د کلمې پۀ هره برخه کې د ليکلو وړ ده.

البته د عربي ژبي هغه کلمې چې پۀ پښتو کې دود دي، که څېرې پۀ عربي ژبه کې زېر ولري، نو سره لۀ دې چې زېر د لنډې يا غږ لري؛ پۀ نوي ليکدود کې به لنډه يا نه ليکل کيږي بلکې د عربي پۀ څېر به زېر ورکول کيږي، دا د دې لپاره چې د عربي ژبي پۀ کلمو کې داسي بدلون رانشي چې عربي کلمې اوسني ليکدود څخه هم پردۍ شي او د فارسي، اردو او نورو ژبو ويونکو ته هم پردۍ شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳ -لنډ واو :ۉ (u)

پۀ اوسني ليکدود کې د لنډ واو لپاره هم چې يو غريز توری دی د بې غږه واو بڼه کارول کيږي، پۀ نوي ليکدود کې د لنډ واو لپاره د بې غږه واو لۀ پاسه د اتو عدد ته ورته نښه زياته شوي ده، تر څو لۀ نورو واوونو سره يې توپير وشي، لنډ واو هم د کلمې پۀ ټولو برخو کې ليکل کېدلی شي.

خو د عربي ژبي هغه کلمې چې پۀ پښتو کې دود دي، که چېرې پۀ عربي ژبه کې پېښ ولري، نوي ليکدود کې به هم پېښ ورکول کيږي، سره لۀ دې چې د پېښ او لنډ واو غږ يو دی، خو د دې لپاره چې نوی ليکدود لۀ اوسنی ليکدود او د فارسي، اردو او نورو ژبو لۀ ليکدودونو سره ډېر واټن پيدا نه کړي، يواځې پېښ به ليکل کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴ -اوږد الف (الف): ا (ā)

پهٔ اوسني ليکدود کې الف چې نوي ليکدود کې پهٔ اوږد الف سره نومول کيږي، کله د اوږد الف لپاره، کله د لنډ الف لپاره کارول کيږي لکه پهٔ "وار "کې چې د اوږد الف لپاره او" انځور "کې د لنډ الف لپاره کارول شوی دی، او کله بيا د همزې لپاره کارول کيږي سره لهٔ دې چې پښتو کې همزه نشته لکه د" اينځر "او" اوبه "پهٔ کلمو کې چې الف د همزې لپاره زيات شوی دی.

پهٔ نوي ليکدود کې د اوږد الف لپاره خپله د الف بڼه کارول کيږي، خو پهٔ نوي ليکدود کې به دغه بڼه يواځې د اوږد الف لپاره د کلمې پهٔ ټولو برخو کې کارول کيږي، او د بل غږ لپاره به نه کارول کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵ -اوږده یا: ې(e)

د اوسني لیکدود پهٔ څېر نوي لیکدود کې هم د اوږدې یا لپاره د بې غږه یا بڼه لیکل کیږي چې لاندي دوه سر پهٔ سر ټکي لري، لهٔ اوسني سره یې توپیر دا دی چې اوږده یا اوسني لیکدود کې د کلمې پهٔ پیل کې نه لیکل کیږي، خو نوي لیکدود کې لیکل کیږی.

۶ -اوږد واو : ۆ (O)

پهٔ اوسنی لیکدود کې د اوږد واو لپاره ځانګړي بڼه نشته، د اوږد واو لپاره د بې غږه واو توری لیکل کیږي، پهٔ نوي لیکدود کې د یاد غږیز توري لپاره د یا لهٔ پاسه د اوه عدد ته ورته نښه زیاته شوي ده، او د کلمې پهٔ ټولو برخو کې د لیکلو وړ ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷ -زورکی : ۀ (ə)

اوسني ليکدود کې د کلمې پۀ پای کې د زورکي غبرېز توري لپاره د ډېرو ليکوالانو لۀ خوا د ها لۀ پاسه وړه همزه ليکل کيږي، خو پۀ منځ کې د کاروني وړ نه ده، پۀ نوي ليکدود کې هم د کلمې پۀ پای کې همدا بڼه ليکل کيږي، او د کلمې پۀ منځ کې د بې غږه توري لۀ پاسه بيضوي ولاړ شکل"" ليکل کيږي چې ګردی ها ته ورته ده، تر څو د زورکي پۀ غبرېز توري دلالت وکړي، خو د کلمې پۀ پيل کې زما پۀ نظر پۀ پښتو کې کومه بېلګه نشته؛ لۀ همدې وجې د کلمې پۀ پيل کې د ياد توري لپاره پۀ نوي ليکدود کې هم کومه بڼه نه ده غوره شوي.

يادونه:

که وغواړو چې اوږد معروف واو وليکو نو د عربي ژبې پۀ څېر يې ليکلی شو چې لنډ واو او بې غږه واو يوځای وليکل شي لکه مُوْسی چې پۀ عربي کې لۀ ميم نه وروسته لنډ پېښ او بې غږه واو راغلي دي خو پښتو کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

"مؤسی "یواځې لنډ واو ویل کیږي، پښتو کې د اوږد معروف واو مثالونه دا دي"ګوورو "ټاپوو ... "یا وغواړو چې اوږده معروفه یا ولیکو نو لنډه یا او بې غږه یا یو ځای لیکو، لکه"کیږي "او" ټیشي.... ".

د عربي او پښتو کلمو توپیرونه

پهٔ عربی ژبه کې داسې توري شته چې پښتانهٔ یې نه وایي، خو پهٔ پښتو کې پهٔ مستعار ډول کارول کیږي لکه ع، ح، ف، ق، ص، ض، ط، ظ، ث او ذ . پښتانهٔ دغه توري لیکي خو تلفظ یې نه کوي بلکې یادو تورو ته چې پهٔ پښتو تورو کې کوم توری نږدې وي هغه تلفظ کوي، لکه" ف "پهٔ "پ "سره،" ص "او" ث "پهٔ" س "سره" ط "پهٔ" ت "او نور پهٔ ځینو نورو تورو سره تلفظ کوي .پهٔ کومه کلمه کې چې یاد توري راغلي وي نو د عربي ژبي به وي، یا به هم د کومي بلي ژبي وي، د یادو تورو ترڅنګ همزه هم د عربي ژبي توری دی ځکه چې پښتو کې داسي بېلګه نشته چې د کلمې پهٔ منځ یا پای کې یې همزه راغلي وي، او پهٔ پیل کې چې کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

توري د همزې پۀ بڼه ليکل کيږي همزې نه دي بلکې غږيز توري دي، لکه : انګور، کې لنډ الف دی، اينځر کې لنډه يا ده او اوبۀ کې لنډ واو دی دا به پۀ نوي ليکدود کې د غږيزو تورو پۀ بڼه ليکل کيږي، د همزې پۀ بڼه به نه ليکل کيږي.

لۀ دې بحث نه دا نتيجه لاسته راځي چې کومه عربي کلمه پۀ سر کې همزه ولري وروسته يې که هر ډول غږيز توری راشي، نو همزه به کښل کيږي، غږيز توری به نه کښل کيږي .لکه :اِسلام کې لۀ همزې وروسته لنډه يا "زېر" راغلې ده، نو دغه توری "اِ" به همزه کښل کيږي، ځکه چې عربي کلمه ده او لنډه يا به نه کښل کيږي خو پۀ اينځر کې چې نوي ليکدود کې داسې ليکل کيږي" ێنځر "همزه نه ده بلکې لنډه يا ده ځکه چې اينځر پښتو کلمه ده، خو دغه توپير يواځې پۀ ليکلو کې څرګنديږي، تلفظ د دواړو يو ډول دی.

همدارنګه اوبۀ به" ۏبۀ "ليکل کيږي" اوبۀ "به نه ليکل کيږي، ځکه چې پۀ پيل کې يې لنډ واو غږيز توری راغلی دی، همزه نه ده، او اخروي به

(c) ketabton.com: The Digital Library

"اُخرَوئ "ليکل کيږي ځکه چې دا عربي کلمه ده، پهٔ سر کې يې غږيز توری نه راځي بلکې پهٔ سر کې يې لنډه پېښ لرونکي همزه راغلي ده .خو کوم ځای کې چې د کلمې پهٔ سر کې پهٔ پښتو کې لنډ الف راغلی وي يا پهٔ عربي کې زورلرونکي همزه راغلي وي ليکل او تلفظ به يې يو ډول وي، يواځې نوم به يې بدل وي، عربي کلمه کې به زورلرونکي همزه نوميږي او پښتو کلمه کې به لنډ الف ګڼل کيږي لکه :اَمر چې عربي کلمه ده نو" اَ " به همزه نومول کيږي، او اَنګور چې پښتو کلمه ده نو" اَ "به لنډ الف نومول کيږي، اګر که د دواړو ليکل او ويل يو رنګ دي.

زياتوني:

نوي ليکدود کې لاندي توري زيات شوي دي

۱ - ۋ

۲- ئ

۳- ۆ

(c) ketabton.com: The Digital Library

٤ ـ آ

٥ـ ه (لنډ الف یا هغه ها چې راتلونکې کلمې پسې نه نښلي).

همدارنګه لاندي نښې زیاتي شوي دي

۱ـ ◌َ

۲ـ ◌ِ

۳ـ ◌ُ

٤ـ ◌ْ

که د دغو ښو پهٔ ځای نوري ښې غوره وبلل شي تغیر هم کې راتلی شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کمونې:
لاندې توري په نوي ليکدود کې کم شوي دي

١ -کږواله يا (ئ)

٢ -بې ټکو يا (ى)

٣ -لکۍ لرونکې يا (ۍ)

د غږيز ليکدود اړتيا

لکه څنګه چې نوى ليکدود يو غږيز ليکدود دى، او غږيز ليکدود د هرې ژبې لپاره ګټور وي، يوه ژبه په غږيز ليکدود سره ښه پرمختګ کولی شي، لوستل يې اسانه کيږي، او مختلفو لهجو څخه يوه معياري لهجه په دې ډول

(c) ketabton.com: The Digital Library

ليکدود سره منځته راتلی شي، له دې وجې د پښتو لپاره هم داسې ليکدود اړين دی.

پښتو يوه داسې ژبه ده چې اوښتي حالتونه يې ډېر دي، په اوسني ليکدود کې اوښتي حالتونه په سمه توګه نه معلوميږي، له دې وجې کله چې د درې ژبې ويونکي پښتو متن لولي ډېر تېر وځي، له مفرد نه جمع جوړه کړي، له جمعې نه مفرد جوړ کړي، غير مغير حالت مغير کړي، مغير حالت غير مغير کړي چې په دې سره جمله کې ګډوډې رامنځته کيږي.

دا تېر وتني کله کله له لوستو خلکو او د راډيوګانو له نطاقانو څخه هم کيږي خو په نوي ليکدود کې دا تېروتني کميږي يا بيخی له منځه ځي.

کيدی شي لوستونکي دا فکر وکړي چې دا ډول ليکدود په فارسي او اردو ژبو کې هم نه دی پلی شوی، نو په پښتو کې ولې پلی کيږي؟ خو زما په اند پښتو ژبه له فارسي او اردو ژبو څخه غږيز ليکدود ته ډېره اړتيا لري، ځکه پښتو مغير حالتونه ډېر لري، تر دې چې د نخ له وجې هم پښتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

توري بدلون کوي، لکه" سپېڅلی "چې ښځ يې د ښځې نه وروسته پهٔ لنډ الف راغلی دی، پهٔ متغير حالت کې لنډ الف پهٔ زورکي بدلېږي او "سپېڅلي "وېل کيږي .که چېري ښځ د کلمې پهٔ پای کې راغلی وي بيا لنډ الف يا بل غږيز توری پهٔ زورکي نه بدلېږي، لکه" سړی "چې مغير حالت يې" سړي "ده.

بدلونونه او توپيرونه

يواځې هغه ځايونه چې پهٔ نوي رسم الخط کې بدل شوي دي، دا دي.

ا:

ياد توری اوسني ليکدود کې څو هدفونو لپاره کارول کيږي، خو نوي ليکدود کې يواځې د "ā" غږ لپاره ټاکل شوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

آَ:

دغه توری اوسني ليکدود کې نشته، نوي ليکدود کې د "a" غږ لري . همدارنګه د ياد غږ لپاره نوي ليکدود کې د کلمې منځ کې يواځې زور ـَ زيات شوی چې د a غږ لري.

داسې هم کېدی شوه چې (ه) پهٔ پيل او منځ کې وکارول شي لکه څنګه چې پهٔ پای کې کارول کيږي، خو لهٔ دې امله چې نوی ليکدود لهٔ اوسني ليکدود سره ډېر پردی نه شي پهٔ پيل کې او منځ کې يې شکل يو نه کړل شو لکه" اَفغانيٚستان "لهٔ" هفغانيٚستان "څخه" افغانستان "ته ډېر نږدې ده، او" ځمَکه "لهٔ" ځمهکه "څخه" ځمکه "ته ډېر نږدې ده.

ئٚ:

دغه يا اوسني ليکدود کې نشته، نوي ليکدود کې زياته شوي ده، همدارنګه کومه کلمه چې عربي کې زېر لري، نوي ليکدود کې هم د زېر نښه ورکول کيږي .خو پيل کې دغه نښه" اِ "يواځې د زېر لرونکي همزې لپاره ده، لنډه يا به نه نومول کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ۋ:

دا واو د لنډ واو لپاره ټاکل شوی، د لنډ واو لپاره مخکې بې غږه واو کاریدۀ. د دې لپاره چې د نوي او پخواني ليکدود تر منځ ډېر واټن رانشي يواځې يې لۀ پاسه يوه نښه زياته شوه .لکه" لۋر "(د زوي خور) چې مخکې لور ليکل کېده .که چېرې د عربي ژبې پۀ يوې کلمې کې پېښ وي، نو پښتو کې به هم پۀ پېښ سره ليکل کيږي .همدارنګه که د عربي ژبې پۀ يوې کلمې کې پېښ لرونکي همزه راشي د عربي پۀ څېر به" اُ "ليکل کيږي، او دې ته به لنډ واو نه وېل کيږي، لکه" اسامه "چې" اُسامه "ليکل کيږي .

ۆ:

دا واو پخواني ليکدود کې نه کاريدۀ.

ْ :دغه نښه د زورکي غږيز توري لپاره د کلمې پۀ منځ کې زياته شوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یادونه :

پهٔ لاتيني ليکدود کې د همزې لپاره ځانګړې بڼه نشته، ځکه چې پهٔ لاتيني ژبه کې همزه نشته، پښتو ژبه هم همزه نه لري، يواځې د کلمې پهٔ پيل کې راځي هغه هم پهٔ اصل کې همزه نه وي بلکه غبرېز تورى وي، پهٔ دې دليل چې پښتو کې داسې ساري نشته چې همزه د کلمې پهٔ منځ کې يا پاى کې راغلي وي، لهٔ همدې امله کله چې اور، انګور، اينګور، اوسپنه آفرين پهٔ لاتيني ليکدود کې ليکو د همزې لپاره يې ځانګړى شکل نه ليکل کيږي بلکه همدغه غبرېز توري د همزې پهٔ ډول تلفظ کيږي او ليکل کيږي لکه or angur, ingor, ubə, āfarin

که غواړو چې لهٔ عربي رسم الخط نه ګټه واخلو نو موږ دوه اختياره لرو، يو دا چې کټ مټ د لاتيني ليکدود پهٔ څېر کار وکړو او همزه ونه ليکو خو غبرېز توري د غبرېزو تورو سره د همزې پهٔ څېر تلفظ کړو، نو تېرې بيلګې به داسې ليکو " ۆر، اَنګۆر، ێنګۆر، ۆبهٔ، افرێن ."دوهم اختيار دا دى چې همزه د يو مستقل توري پهٔ توګه ځانګړي وليکل شي او لهٔ هغې وروسته غبرېز تورى هم وليکل شي نو يادي بيلګي به داسي ليکل کيږي :أۆر، اَنګۆر،

(c) ketabton.com: The Digital Library

اېنګوّر، أؤبۀ، آفَرين .خو پۀ دوهم اختيار غوره کولو سره غريز توري پۀ خپلواکو غريزو تورو نومول ناسم برېښي ځکه چې پيل کې د راتلو جوګه نه شول پۀ داسې حال کي چې غريز خپلواک توري د کلمې پۀ هره برخه کې راتلی شي .پۀ دې دواړو اختيارونو کې بايد يو غوره شي هغه چې د ژبې لۀ طبيعت سره جوړ وي، نوي ليکدود کې لومړی اختيار غوره شوی. د لومړي اختيار ګټه دا ده چې کلمه لنډه ليکل کيږي، او همدارنګه که څوک غواړي چې پښتو کلمه يا متن پۀ IPA (نړيوال فونټيک الفبا) باندې واړوي پۀ اسانۍ سره کولی شي او سافټويرونو سره دا کار نور هم اسانه کيدلی شي.

د دې مطلب دا نه دی چې همزه لۀ منځه يوړل شي، بلکه همزه هم بايد پۀ خپل ځای پاتې شي او يو مخ لۀ الفبا څخه لري نه شي ځکه همزه هم د عربي ژبې د نورو تورو لکه ح ع، ف، ق، ص، ض، ط، ظ پۀ څېر د پښتو يو توری ګڼل کيږي .لکه :قراءت، مسأله، قرآن، مسؤول او داسې نورو کې همزه کارول کيږي.

همزه څو شکله لري، چې د استعمال ځانګړي ځايونه لري لکه :ء، أ، ئ، ؤ. همدارنګه هر الف چې زېر يا پېښ لري همزه بلل کيږي لکه : اِ ، اُ . که

(c) ketabton.com: The Digital Library

زور لري نو که چېرې عربي کلمه وي بيا به هم همزه نوميږي لکه اَمر، که عربي کِلمه نه وي نو لنډ زور به نوميږي، لکه اَنګوْر.

همدارنګه که چېرې (ا) د کلمې پهٔ سر کې راشي اوږد الف به ګڼل کيږي، که عربي کلمې کې دا ډول غږ د کلمې پهٔ پيل يا منځ کې راشي نو داسي (آ) به ليکل کيږي او" همزه+الف "به ګڼل کيږي لکه آخَر او قُرآن. که چېرې عربي کلمه کې الف او لنډه يا يو ځاى راشي مجموعه به مکسوره همزه ګڼل کيږي لکه اِيمان.

نوى ليکدود او ياګانې

ى : دغه الفي يا ده، د الف د غږ لپاره دعربي ژبي د ځينو کلمو پهٔ پاى کې ليکل کيږي چې راتلونکي کلمه نه پسې نښلي لکه پهٔ موسى، عيسى او داسې نورو بېلګو کې.

ې : د دې پهٔ ځاى داسې ليکل کيږي (◌ْي) لکه :کړْي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئ : د دې پهٔ ځای داسي ليکل کيږي (ْي) لکه :وَلوَلْي

ي : دغه يا به يواځې د بې غږه يا لپاره کارول کيږي .لکه :يَو

ې : دغه يا هم ثابته پاتي کيږي .لکه :شپې.

ی : دغه بې ټکو يا چې راتلونکي کلمه پسې نښلي، نوي ليکدود کې نه کارول کيږي.

لهٔ لاتيني ليکدود سره د نوي ليکدود توپير

نوی ليکدود لهٔ لاتيني ليکدود سره څو توپيرونه لري، پهٔ لاتيني ليکدود کې هر غږيز توری د کلمې پهٔ هره برخه کې يو ثابت او نه بدلېدونکی شکل لري خو پهٔ نوی ليکدود کې د دې لپاره چې لهٔ اوسني ليکدود سره يې تنافر او لرې والی لږ وي د ځينو غږيزو تورو شکلونه د کلمې پهٔ پيل، منځ او پای کې بدليږي، خو د ټولو دنده يوه وي.

پهٔ کلمه کې د غږيزو تورو د شکلونو بدليدل که لهٔ يوه اړخه ستونزه جوړوي، خو لهٔ بله اړخه ګټور هم دي، د غږيزو تورو د شکلونو بدلېدل مو لهٔ پخواني ليکدود سره نه پردي کوي، کلمه راته پهٔ خپل اصل باندي ساتي، دغه ګټي لاتيني ليکدود نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه لنډ الف په لاتیني لیکدود کې ثابت توری (a) لري خو نوي لیکدود کې په پیل کې (آ) لیکل کیږي، منځ کې (َ) یواځې فتحه یعنې زور لیکل کیږي او پای کې (ه) لیکل کیږي.

همدارنګه زورکی په نوي لیکدود کې دوه بڼې لري.

د نوي لیکدود ګټې چې لاتیني لیکدود یې نه لري

۱ـ د نوي لیکدود یوه ګټه دا ده چې پښتانه او د عربي، فارسي، اردو او نورو ژبو ویونکي چې عربي رسم الخط کاروي په اسانۍ سره پرې پوهیدلی شي، او هغوی به یې په لوستلو د پردیتوب هیڅ احساس نه کوي، په داسي حال کې چې موږ هم په داسي جغرافیه کې پراته یو چې عربي رسم الخط پکې کارول کیږي.

۲ـ بله ګټه یې دا ده چې په پښتو ګرامر کې دوه ډوله دالونه کارول کیږي چې د اضافت او حکم دالونه دي په نوي لیکدود کې یې توپیر کیدی شي، دا ځکه چې د اضافت دال داسې ده لکه د کلمې په منځ کې چې وي نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

پهٔ نوي ليکدود کې يې لهٔ پاسه زور ليکل کيږي، وروسته يې غړيزه ها نه ليکل کيږي او د حکم دال پای کې وي نو وروسته ترې غړيزه ها ليکل کيږي لکه :دا دَ اَحمد کِتابچه ده .خو پهٔ لاتيني ليکدود کې دواړه دالونه يو ډول ليکل کيږي لکه: dā da ahmad kitabcha da. نو ډېر ځله به پهٔ لاتيني ليکدود کې لوستونکی شکمن کيږي چې دا کوم دال ده.

۳ـ بله ګټه يې دا ده چې نوي ليکدود کې د عربي ژبې ټولې کلمې پهٔ خپل اصل ساتل کيږي، او دا ترې جوتيږي چې پهٔ عربي ژبه کې يوه کلمه پېښ لري او که زېر لري يا واو لري او که يا لري، چې د معنی لهٔ اړخه دا کار ډېر مهم دی، لکه :سالِم، چې دا ترې ځرګنديږي چې لام پهٔ عربي کې هم زېر لري، او کرِيْم چې دا ترې جوتيږي چې را پهٔ عربي کې زېر نه لري بلکې لهٔ را نه وروسته يا ده، خو پهٔ لاتيني کې دواړه کلمې داسې ليکل کيږي sālim, karim چې دا نه ترې ځرګنديږي چې لام او را نه وروسته پهٔ اصل کې زېر دی او که يا ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٤ـ له دې سره په نوي ليکدود کې لوستونکی په اسانۍ سره د عربي او پښتو کلمو توپير هم کولی شي.
کېدی شي چې نوی ليکدود ديني، تاريخي، ادبي، کلتوري د اسانه پلی کېدلو او نوري ګټي هم ولري.

څنګه نوی ليکدود په IPA (نړيوالې غږيزې الفبا)واړوو؟

تاسې که د مايکروسافټ ورډ د ليکلو پروګرام لرئ يا بل پروګرام لرئ چې د find and replace اختيار يا افشن ولري؛ کولی شئ چې په نوي ليکدود ليکل شوې ليکنه يا کتاب په اسانۍ سره په IPA واړوئ.

لۀ ټولو وړاندي الله کلمه په دې تورو واړوئ.allah

له هغه وروسته لاندي توري هم واړوئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

a	ه (غَرِيزه ها)
ə	ۀ
yi	ئِ / ئٛ
e	◌ِئ
o	◌ُؤ
ā	اء
ā	◌َأ
i	اِ
u	اُ
a	اَ
ə	◌ْ
u	ؤۋ
i	◌ِ
U	◌ُ
a	◌َ
i	ائٛ

-لهٔ شد سره يو توری پهٔ ډبل تورو واړوئ، لکه مُحمَّد کي مّ پهٔ mm

(c) ketabton.com: The Digital Library

واړوئ

- هر حرف په متبادل لاتيني حرف واړوئ .چې په دې کې زوري ها هم ده چې په a بدلیږي.

- لکۍ لرونکې او کړواله يا په اصل کې دوه توري دي که ليکلې مو وي نو په əy يې بدله کړئ

- که نيمه فاصله مو کارولي وي په دې نښې ' يې بدله کړئ.

ـ که موسی، عيسی او ورته نومونو کې مو دغه الفي يا (ی) کارولې وي نو په ā يې واړوئ.

- کېنې ليکلوری وټاکئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نوي ليكدود پهٔ اړه د بحث، نورو معلوماتو او پوښتنو لپاره لاندي تجربوي فيسبوپانه خوښنه كړئ.

https://www.facebook.com/۱۰۳۷۵۲۹۵۸۲٦۰۷۹۲

تيليګرام چينل

t.me/naway_likdod

د نوي ليكدود لپاره كيليدړه جوړه كړئ

لاندي كيليدړه ښكته كړئ ، كله مو چې كيليدړه جوړه كړه، د فاصلې تڼۍ ټينګه ونيسئ ، Languagesته لاړشئ ، درېيم افشن (اڅ) وټاكۍ ، او پښتو ژبه غوره كړئ.

د لېياوټ لپاره لاندي ليكنو څخه يوه كاپي كړئ ، بيا د فاصلې تڼۍ ټينګه ونيسئ ، Leyoutsوټاكئ ، DIY+ ته لاړ شئ، لاندي ليكنو څخه مو چې كومه كاپي كړي وي هغه به درته ښكاره كړي ، تاسي paste غوره كړئ ، نو لېياوټ كيليدړه به جوړه شي. كه بله كيليدړه غواړئ بله ليكنه كاپي كړئ په همدې توګه تاسي په خپله خوښنه بله هم جوړولی شي.

https://play.google.com/store/apps/details?id=kl.ime.

(۱)

(۲)

(۳)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لوست کتاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ پَښتو ژَبې اَلِفبا یا اَبېڅې ٤٨ توري لَري ، څَلوېښت توري يې بې غَږه دي ، اَو ۷ توري يې غَږيز دي

بې غَږه توري يې دا دي

شمېر	پښتو بڼه	لاتيني بڼه
۱	ب	b
۲	پ	p
۳	ت	t
٤	ټ	ṭ
٥	ث	θ
٦	ج	j
۷	چ	č
۸	ح	ḥ
۹	خ	x
۱۰	څ	c
۱۱	ځ	ǰ
۱۲	د	d

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳	ډ	ḍ
۱٤	ذ	δ
۱٥	ر	r
۱٦	ړ	ṛ
۱۷	ز	z
۱۸	ژ	ž
۱۹	ږ	ẓ
۲۰	س	s
۲۱	ش	š
۲۲	ښ	ṣ
۲۳	ص	s̱
۲٤	ض	ẕ
۲٥	ط	ṯ
۲٦	ظ	z̄
۲۷	ع	ʕ
۲۸	غ	ğ
۲۹	ف	f
۳۰	ق	q

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۱	ک	k
۳۲	ګ	g
۳۳	ل	l
۳۴	م	m
۳۵	ن	n
۳۶	ڼ	ṇ
۳۷	و	w
۳۸	ه	h
۳۹	ء	
٤۰	ي	y

(c) ketabton.com: The Digital Library

غږيز توری

غږيز توری دا دی:

۱ـ لَنډ اَلِف : (اَـــَ ـــه / a)

۲ـ لَنډه يا : (ئ / i)

۳ـ لَنډ واو: (ۉ/ u)

۴ـ وږد اَلِف : (ا / ā)

۵ـ وږده يا : (ې / e)

۶ـ وږد واو : (ۆ/ o)

۷ـ زوَرکَي :(*ـــ ْ ـــ ۀ / ə)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کلمو په بېلابېلو برخو کې د غږیزو تورو بڼې

لَنډ اَلِف (اَـَـ ـه/ a)

پَیل کې

اَح	اَچ	اَج	اَث	اَټ	اَت	اَپ	اَب
aḥ	ač	aj	aɵ	aṭ	at	ap	ab
اَړ	اَر	اَذ	اَډ	اَد	اَځ	اَڅ	اَخ
aṛ	ar	aδ	aḍ	ad	aǰ	ac	ax
اَض	اَص	اَښ	اَش	اَس	اَږ	اَژ	اَز
az̲	as̲	aṣ	aš	as	aẓ	až	az
اَګ	اَک	اَق	اَف	اَغ	اَع	اَظ	اَط
ag	ak	aq	af	aǧ	aʕ	az̄	at̲
اَي	اَء	اه	اَو	اَڼ	اَن	اَم	اَل
ay	aa	ah	aw	aṇ	an	am	al

(c) ketabton.com: The Digital Library

مَنځ کي

حَـ	چَـ	جَـ	ثَـ	ٹَـ	تَـ	پَـ	بَـ
ḥa	ča	ja	ɵa	ṭa	ta	pa	ba
ڑَ	رَ	ذَ	ڈَ	دَ	ځَـ	څَـ	خَـ
ṛa	ra	δa	ḍa	da	ǰa	ca	xa
ضَـ	صَـ	ښَـ	شَـ	سَـ	ږَ	ژَ	زَ
ẕ	s̱a	ṣa	ša	sa	ẓa	ža	za
ګَ	کَ	قَـ	فَـ	غَـ	عَـ	ظَـ	طَـ
ga	ka	qa	fa	ǧa	ʕa	z̄a	ṯa
يَـ	ءَ/اَ	هَـ	وَ	ڹَـ	نَـ	مَـ	لَـ
ya	a	ha	wa	ṇa	na	ma	la

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاي کې

حه	چه	جه	ثه	ټه	ته	په	به
ḥa	ča	ja	ɵa	ṭa	ta	pa	ba
ړه	ره	ذه	ډه	ده	ځه	څه	خه
ṛa	ra	δa	ḍa	da	ǰa	ca	xa
ضه	صه	ښه	شه	سه	ږه	ژه	زه
z̠	s̠a	ṣa	ša	sa	ẓa	ža	za
ګه	که	قه	فه	غه	عه	ظه	طه
ga	ka	qa	fa	ğa	ʕa	z̄a	t̠a
يه	ءه	هه	وه	ڼه	نه	مه	له
ya	a	ha	wa	ṇa	na	ma	la

(c) ketabton.com: The Digital Library

لَنډہ زير : (ى̂ ــ i)

پَيل كي

ي̂ح	ي̂چ	ي̂ج	ي̂ث	ي̂ټ	ي̂ت	ي̂پ	ي̂ب
iḥ	ič	ij	iɵ	iṭ	it	ip	ib
ي̂ړ	ي̂ر	ي̂ذ	ي̂ډ	ي̂د	ي̂ځ	ي̂څ	ي̂خ
iṛ	ir	iδ	iḍ	id	iǰ	ic	ix
ي̂ض	ي̂ص	ي̂ښ	ي̂ش	ي̂س	ي̂ږ	ي̂ژ	ي̂ز
iẕ	is̱	iṣ	iš	is	iẓ	iž	iz
ي̂ګ	ي̂ک	ي̂ق	ي̂ف	ي̂غ	ي̂ع	ي̂ظ	ي̂ط
ig	ik	iq	if	iğ	iʕ	iz̄	iṯ
ي̂ي	ى̂ء	ي̂ه	ي̂و	ي̂ڼ	ي̂ن	ي̂م	ي̂ل
iy	ii	ih	iw	iṇ	in	im	il

(c) ketabton.com: The Digital Library

مَنخٔ كي

حيْـ	چيْـ	جيْـ	ثيْـ	ٹيْـ	تيْـ	پيْـ	بيْـ
ḥi	či	ji	θi	ṭi	ti	pi	bi
ڑيْـ	ريْـ	ذيْـ	ڈيْـ	ديْـ	ځيْـ	څيْـ	خيْـ
ṛi	ri	δi	ḍi	di	ǰi	ci	xi
ضيْـ	صيْـ	ښيْـ	شيْـ	سيْـ	ڒيْـ	ژيْـ	زيْـ
z̲	s̲i	ṣi	ši	si	ẓi	ži	zi
ګيْـ	کيـ	قيْـ	فيْـ	غيْـ	عيْـ	ظيْـ	طيْـ
gi	ki	qi	fi	ğǐ	ʕi	z̄i	ṯi
ييْـ	اِيْـ	هيْـ	ويْـ	ڼيْـ	نيْـ	ميْـ	ليْـ
yi	i	hi	wi	ṇi	ni	mi	li

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاي کې

حئ	چئ	جئ	ثئ	ټئ	تئ	پئ	بئ
ḥi	či	ji	θi	ṭi	ti	pi	bi
ړئ	رئ	ذئ	ډئ	دئ	ځئ	څئ	خئ
ṛi	ri	δi	ḍi	di	ǰi	ci	xi
ضئ	صئ	ښئ	شئ	سئ	ږئ	ژئ	زئ
z̲	s̲i	ṣi	ši	si	ẓi	ži	zi
ګئ	کئ	قئ	فئ	غئ	عئ	ظئ	طئ
gi	ki	qi	fi	ğ̌i	ʕi	z̄i	t̲i
يئ	ءئ	هئ	وئ	ڼئ	نئ	مئ	لئ
yi	i	hi	wi	ṇi	ni	mi	li

که چېرې يوه عَربئ کلمه زبر لَرئ نو دَ پَښتو ژَبئ پهٔ نوئ لیکدود کې به هَم دَ زبر پهٔ بَڼه لیکل کیږئ لکه : اِسلام، اِنعام اِکرام چې هَمزه زبر لَرئ او سالِم ، عالِم چې لام زبر لَرئ ، اَو تَلَفُظ يې دَ لَنډئ یا پهٔ څېر دَي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لَنډ واو: (ۉ / u)

پَیل کې

ۉح	ۉچ	ۉج	ۉث	ۉټ	ۉت	ۉپ	ۉب
uḥ	uč	uj	uɵ	uṭ	ut	up	ub
ۉړ	ۉر	ۉذ	ۉډ	ۉد	ۉځ	ۉڅ	ۉخ
uṛ	ur	uδ	uḍ	ud	uǰ	uc	ux
ۉض	ۉص	ۉښ	ۉش	ۉس	ۉږ	ۉژ	ۉز
uz̠	us̠	uṣ	uš	us	uẓ	už	uz
ۉګ	ۉک	ۉق	ۉف	ۉغ	ۉع	ۉظ	ۉط
ug	uk	uq	uf	uğ	uʕ	uz̄	ut
ۉي	ۉء	ۉه	ۉو	ۉڼ	ۉن	ۉم	ۉل
uy	uu	uh	uw	uṇ	un	um	ul

(c) ketabton.com: The Digital Library

مَنځ اَو پاې کې

بۉ	پۉ	تۉ	ټۉ	ثۉ	جۉ	چۉ	حۉ
bu	pu	tu	ṭu	ɵu	ju	ču	ḥu
خۉ	څۉ	ځۉ	دۉ	ډۉ	ذۉ	رۉ	ړۉ
xu	cu	ǰu	du	ḍu	δu	ru	ṛu
زۉ	ژۉ	ږۉ	سۉ	شۉ	ښۉ	صۉ	ضۉ
zu	žu	ẓu	su	šu	ṣu	su	z̠
طۉ	ظۉ	عۉ	غۉ	فۉ	قۉ	کۉ	ګۉ
t̠u	z̄u	ʕu	ğu	fu	qu	ku	gu
لۉ	مۉ	نۉ	ڼۉ	وۉ	هۉ	ءۉ، اُ	يۉ
lu	mu	nu	ṇu	wu	hu	u	yu

که چېرې يَوه عَربیٛ کلمه پېښ لَرئ نۆ دَ پَښتۆ ژَبیٛ پۀ نۉئ لیٛکدۆد کې به هَم دَ پېښ پۀ بَڼه لیٛکَل کیٛږئ لَکه : اُخرَوئ چې هَمزه پېښ لَرئ او قُران اَو مُصطَفی چې قاف اَو میٛم پېښ لَرئ اَو تَلَفُظ يې دَ لَنډ واو پۀ څېر دَي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ۏرد اَلِف (ا)

پیَل کي

اح	اچ	اج	اث	اتِ	ات	اپ	اب
āḥ	āč	āj	āθ	āṭ	āt	āp	āb
ارِ	ار	اذ	ادِ	اد	اځ	اڅ	اخ
āṛ	ār	āδ	āḍ	ād	āǰ	āc	āx
اض	اص	اښ	اش	اس	اږ	اژ	از
āẕ	āṣ̱	āṣ	āš	ās	āẓ	āž	āz
اګ	اک	اق	اف	اغ	اع	اظ	اط
āg	āk	āq	āf	āğ	āʕ	āẓ̄	āṯ
اي	اء	اه	او	اڼ	ان	ام	ال
āy	āa	āh	āw	āṇ	ān	ām	āl

(c) ketabton.com: The Digital Library

مَنځ اَو پاي کې

با	پا	تا	ټا	ثا	جا	چا	حا
bā	pā	tā	ṭā	θā	jā	čā	ḥā
خا	څا	ځا	دا	ډا	ذا	را	ړا
xā	cā	ǰā	dā	ḍā	δā	rā	ṛā
زا	ژا	ږا	سا	شا	ښا	صا	ضا
zā	žā	ẓā	sā	šā	ṣā	s̱ā	ẕ
طا	ظا	عا	غا	فا	قا	کا	ګا
ṯā	z̄ā	ʕā	ğā	fā	qā	kā	gā
لا	ما	نا	ڼا	وا	ها	آ	یا
lā	mā	nā	ṇā	wā	hā	ā	yā

(c) ketabton.com: The Digital Library

ۋړده یا (ې)

پَیل کې

ېح	ېچ	ېج	ېث	ېټ	ېت	ېپ	ېب
eḥ	eč	ej	eθ	eṭ	et	ep	eb
ېړ	ېر	ېذ	ېډ	ېد	ېځ	ېڅ	ېخ
eṛ	er	eδ	eḍ	ed	eǰ	ec	ex
ېض	ېص	ېښ	ېش	ېس	ېږ	ېژ	ېز
ez̠	es̠	eṣ	eš	es	eẓ	ež	ez
ېګ	ېک	ېق	ېف	ېغ	ېع	ېظ	ېط
eg	ek	eq	ef	eğ	eʕ	ez̄	et̠
ېي	ېء	ېه	ېو	ېڼ	ېن	ېم	ېل
ey	ee	eh	ew	eṇ	en	em	el

(c) ketabton.com: The Digital Library

مَنحٔ كي

حـٍ	چـٍ	جـٍ	ثـٍ	ټـٍ	تـٍ	پـٍ	بـٍ
ḥe	če	je	θe	ṭe	te	pe	be
ړـٍ	رـٍ	ذـٍ	ډـٍ	دـٍ	حٔـٍ	څـٍ	خـٍ
ṛe	re	δe	ḍe	de	ǰe	ce	xe
ضـٍ	صـٍ	ښـٍ	شـٍ	سـٍ	ڒـٍ	ژـٍ	زـٍ
z̠	s̠e	ṣe	še	se	ẓe	že	ze
ګـٍ	كـٍ	قـٍ	فـٍ	غـٍ	عـٍ	ظـٍ	طـٍ
ge	ke	qe	fe	ğe	ʕe	ž̄e	t̠e
يـٍ	ءـٍ	هـٍ	وـٍ	ڼـٍ	نـٍ	مـٍ	لـٍ
ye	e	he	we	ṇe	ne	me	le

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاي کې

حِي	چِي	جِي	ثِي	ټِي	تِي	پِي	بِي
ḥe	če	je	ɵe	ṭe	te	pe	be
ړِي	رِي	ذِي	ډِي	دِي	ځِي	څِي	خِي
ṛe	re	δe	ḍe	de	ǰe	ce	xe
ضِي	صِي	ښِي	شِي	سِي	ږِي	ژِي	زِي
z̠	s̠e	ṣe	še	se	ẓe	že	ze
ګِي	کِي	قِي	فِي	غِي	عِي	ظِي	طِي
ge	ke	qe	fe	ğe	ʕe	z̄e	t̠e
يِي	ءِي	هِي	وِي	ڼِي	نِي	مِي	لِي
ye	e	he	we	ṇe	ne	me	le

(c) ketabton.com: The Digital Library

ۉڔد واو(ۆ)

پَيل کې

ۆح	ۆچ	ۆج	ۆث	ۆټ	ۆت	ۆپ	ۆب
oḥ	oč	oj	oɵ	oṭ	ot	op	ob
ۆړ	ۆر	ۆذ	ۆډ	ۆد	ۆځ	ۆڅ	ۆخ
oṛ	or	oδ	oḍ	od	oǰ	oc	ox
ۆض	ۆص	ۆښ	ۆش	ۆس	ۆڔ	ۆژ	ۆز
oẕ	os̱	oṣ	oš	os	oẓ	ož	oz
ۆګ	ۆک	ۆق	ۆف	ۆغ	ۆع	ۆظ	ۆط
og	ok	oq	of	oğ	oʕ	oz̄	oṯ
ۆي	ۆء	ۆه	ۆو	ۆڼ	ۆن	ۆم	ۆل
oy	oo	oh	ow	oṇ	on	om	ol

(c) ketabton.com: The Digital Library

مَنځ او پاي کې

حۆ	چۆ	جۆ	ثۆ	ټۆ	تۆ	پۆ	بۆ
ḥo	čo	jo	ɵo	ṭo	to	po	bo
ړۆ	رۆ	ذۆ	ډۆ	دۆ	ځۆ	څۆ	خۆ
ṛo	ro	δo	ḍo	do	ǰo	co	xo
ضۆ	صۆ	ښۆ	شۆ	سۆ	ږۆ	ژۆ	زۆ
z̠	s̠o	ṣo	šo	so	ẓo	žo	zo
ګۆ	کۆ	قۆ	فۆ	غۆ	عۆ	ظۆ	طۆ
go	ko	qo	fo	ğo	ʕo	z̄o	t̠o
یۆ	ءۆ	هۆ	وۆ	ڼۆ	نۆ	مۆ	لۆ
yo	o	ho	wo	ṇo	no	mo	lo

(c) ketabton.com: The Digital Library

زوَرکَي (-ْ-ۀ)

مَنځ کي

حْـ	چْـ	جْـ	ثْـ	ټْـ	تْـ	پْـ	بْـ
ḥə	čə	jə	θə	ṭə	tə	pə	bə
ړْ	رْ	ذْ	ډْ	دْ	ځْـ	څْـ	خْـ
ṛə	rə	δə	ḍə	də	ǰə	cə	xə
ضْـ	صْـ	ښْـ	شْـ	سْـ	ږْ	ژْ	زْ
z̠	s̠ə	ṣə	šə	sə	ẓə	žə	zə
ګْ	کْ	قْـ	فْـ	غْـ	عْـ	ظْـ	طْـ
gə	kə	qə	fə	ǧə	ʕə	z̄ə	t̠ə
يْـ	ءْ	هْـ	وْ	ڼْـ	نْـ	مْـ	لْـ
yə	ə	hə	wə	ṇə	nə	mə	lə

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاي كې

حهٔ	چهٔ	جهٔ	ثهٔ	ټهٔ	تهٔ	پهٔ	بهٔ
ḥə	čə	jə	θə	ṭə	tə	pə	bə
ړهٔ	رهٔ	ذهٔ	ډهٔ	دهٔ	ځهٔ	څهٔ	خهٔ
ṛə	rə	δə	ḍə	də	ǰə	cə	xə
ضهٔ	صهٔ	ښهٔ	شهٔ	سهٔ	ږهٔ	ژهٔ	زهٔ
z̲	s̲ə	ṣə	šə	sə	ẓə	žə	zə
ګهٔ	كهٔ	قهٔ	فهٔ	غهٔ	عهٔ	ظهٔ	طهٔ
gə	kə	qə	fə	ğə	ʕə	z̄ə	t̲ə
يهٔ	ءهٔ	ههٔ	وهٔ	ڼهٔ	نهٔ	مهٔ	لهٔ
yə	ə	hə	wə	ṇə	nə	mə	lə

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوَست

غَرِيْز توّرىْ

١ـ لَنډ اَلِف (اَ ــ ــَ ــ ه)

اَفغان afğān

اَنځوُر anǰur

اَنګوُر angur

مَزَل (ــَـــَ) mazal

ستَن (ــَ) stan

وَر (ــَ) war

ستوُنزه stunza

توّبه toba

كوّربه korba

(c) ketabton.com: The Digital Library

لَنډ اَلِف درې بَڼې لري

پیَل کې : اَ
مَنځ کې : ◌َ
پای کې : ه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲ـ لَنډه يا (ئ)

ئره ira

ئنګوّر ingor

ئنځَر inǰar

مئنه mina

هئله hila

وئنه wina

سَړئ (جَمعَ) saṛi

ځئ ǰi

بياتئ byāti

(c) ketabton.com: The Digital Library

که چېرې يَوه عَربۍ کلمه زېر لَرئ نۆ دَ پَښتۆ ژَبۍ پۀ نْوئ لېکدۆد کې به هَم دَ زېر پۀ بَڼه لېکَل کېږئ لَکه :

اِسلام islām

اِنعام inʕām

اِکرام ikrām، کې چې هَمزه زېر لَرئ اَو

سالِم sālim

عالِم ʕālim

کې چې لام زېر لَرئ، که زېر نه لَرئ بَلکې مده یا وئ نۆ لَنډه یا به لېکَل کېږئ لَکه :

شَرِيف šarif

کَرِيم karim

ايمان ımān

چې عَرَبۍ کې یاګانې دئ اَو پَښتۆ کې لَنډه یا وېل کېږئ.

مَده یا : هَغه یا چې مَخکې یې زېر وئ لَکه: شَرِيْفٌ. Šariyf

(c) ketabton.com: The Digital Library

٣ـ لَنډ واو (ۏ)

ۏبۀ ubə

ۏښ uṣ

ۏږد uẓd

سۏر sur

زۏم zum

ړۏند ṛund

ځۏ ǰu

وړۏ wṛu

يۏ yu

(c) ketabton.com: The Digital Library

که چیرې یَوه عَربۍ کلمه پیښ لَرۍ نو دَ پَښتو ژَبۍ پهٔ نوۍ لیکدود کې به هَمَ دَ پیښ پهٔ بَڼه لیکَل کیږۍ لَکه :

اُخرَوۍ uxrawi کې چې هَمزه پیښ لَرۍ او

قُران qurān

مُصطَفی musṯafā

کې چې قاف اَو میم پیښ لَرۍ، که پیښ نه لَرۍ بَلکۍ مَده واو وۍ نو لَنډ واو به لیکَل کیږۍ لَکه :

مَنصور manṣur

مَعلوم maʕlum کې چې عَرَبۍ کې واوونه دۍ اَو پَښتو کې لَنډ واو وېل کیږۍ.

مَده واو : هَغه واو چې مَخکې ترې پیښ وۍ لَکه : مَعْلُوْمٌ. maʕluwm

(c) ketabton.com: The Digital Library

٤ـ ۏږد اَلِف(ا)

اواز (آواز) āwāz

اش (آش) āš

ارام (آرام) ārām

مار mār

لاس lās

کان kān

لۏبیا lobyā

خَندا xandā

ماما māmā

(c) ketabton.com: The Digital Library

٥- ۋږده يا(ي)

ېشېدَل	ešedal
ېغ	eğ
ېل	el
ډېر	ḍer
ژېړ	žeṛ
ټېل	ṭel
شيډې	šıde
ويزې	wize
لَمبې	lambe

(c) ketabton.com: The Digital Library

٦- ۏړد واو (ۏ)

ۏر (اور) or

ۏړه (اوړه) oẓa

ۏس (اوس) os

کۏر kor

ټۏل ṭol

کۏړ koẓ

راډيۏ rāḍyo

پيشۏ Pišo

زانګۏ Zango

(c) ketabton.com: The Digital Library

٧- زوَرکَي (ـــ ْ ـــ ۀ)

کْلئ (ْ) (کلي) kəli

لْږ (ْ) ləẓ

تْر (ْ) tər

ۆړۀ oṛə

تۀ tə

زۀ zə

(c) ketabton.com: The Digital Library

تَمرین

لاندې کَلِمې نْوې لیْکدوْد ته وارَوْي

اوږهٔ	خولهٔ
اومهٔ	موندته
اوښته	انکار
غښتلي	ارمان
میړني	هیواد
لامبو	انتقام
ښارو	ایسته کول

(c) ketabton.com: The Digital Library

اَ

اَللّٰه يَو دَي.

مُحَمَّد دَ اَللّٰه پيغَمبَر دَي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ب

بابا

بابا قُران شَرِیْف وايِیْ
قُران كَرِیْم دَ اَللّٰه كِتاب دَي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پ

پاک

زهٔ خپَل کالئ پاک ساتَم
پاکوالَي دَ ایمان یَوه بَرخه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

ت

تۏره

اَحمَد تۏره لَرئ

پۀ تۏره جِهاد کَوئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټ

ټوپَک

زَما ماما ټوپَک لَرئ.

غوټۍ پهٔ ټال کې زانګئ.

ټوکَر لهٔ مالوچو جوړیږئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ث

ثَواب

لمۋنځ كَوَل ثَواب لَرىٔ.

كَوثَر دَ ثَواب كارۋنه كَوىٔ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ج

جِهاد

جِهاد كَوَل فَرض دئ.

جَمال مُجاهِد دَي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چ

چَمَن

دا چَمَن شِیْن دَي.

چیْنار دَنګه وَنه ده.

دَ چیْنې وْبهٔ خوَږې دیْ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ح

حَج

حَج کَوَل يَو څَل فَرض دئ

دَ حامِد پلار حاجئ دي

پهٔ کال کې يَو څَل حَج اَدا

کيږئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خ

خَلک

خَلک پهٔ ژمْیٔ کښې تَودې جامې اَغوٚندیٔ.

پهٔ اَوداسهٔ کښې دَ مَخ پرېمينځَل فَرض دیٔ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څ

څادَر

اَڅَک څادَر لَرئ.

پهٔ څادَر لمۏنځ کَوئ.

دَ مازدیٚگَر څَلوّر رَکَعته دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځ

ځان

زهٔ خپَل ځان پاک ساتَم.

ځاله کې هَګْي دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د

دۆکان

داوُد دۆکان لَرئ.

ناروّغ دَرمَل خوٚرئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډ

ډوډۍ

زهٔ پهٔ بِسمِ اللهِ الرَّحمنِ الرَّحِيم سره دَ ډوډۍ پهٔ خوړَلو پيل کَوؤم.

سَوئ ډوډۍ خوړَل روغتيا ته زيان رَسَوئ.

کِتابتوٓن کې ډَول ډَول کِتابوٓنه دئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذ

ذِکر

دَ اَللّٰه ذِکر کَوَل ثَواب لَرئ
ذاکِر پهٔ مَدرَسه کې لوَست
وايئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ر

روّژه

دَ رَمَضان پهٔ مياشت کښې روّژه

نيْوَل فَرض دیٚ.

ټوّل مُسْلمانان سَره ورۋِنه دیٚ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ړ

ړوند

ړوند سَړي څۀ نه ويني.

زۀ لۀ ړاندۀ سَره مرَسته کوَوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ز

زَلَمي

زَلَمي ښۆوَنځۍ ته ځۍ.

زهٔ ۆس لیکَل کوَلَي شَم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژ

ژَمَي

پهٔ ژْمیٔ کښې سارۀ وئ.

شاهِد ژړَنده لَرئ.

زهٔ پهٔ پَښتو ژَبه لیکَل کوَلَي

شَم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ږ

ږیږه

دَ ږیږۍ پرېښوّدَل سُنَت دئ.

زموږ ښوّوۊنکيَ ږیږه لَرۍ.

ږَلْي سَره وئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

س

سَلام

سَلام اَچَوَل سُنَت دیٛ.

بنهٔ هَلک پهٔ لاره کې پهٔ مْشَرانوٛ سَلام اَچَویٛ.

سالِم دَ مَسروٛر وروٛر دَي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ش

شیږدي

غوا شیږدي کوَیْ.

شاکِر شیږدي څښيْ.

زهٔ دَ آللّٰه شُکر کوَؤم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښ

ښار

دا ښار دَي.

پهٔ ښار کښې ګَڼهګوڼه وىٔ.

ښار کښې لوّي لوّي واټوُنه وىٔ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ص

صادِق

صادِق رېښتونَي زده کَوونکَي دَي.

صُندوق کي جامي دئ.

صَبر بنهٔ خوي دَي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ض

ضَرَر

ضَرَر رَسَوَل ګۉنا لَریٛ.

حَوض کې ۉبهٔ دیٛ.

ۉبهٔ دَ ژۉند لْپاره ضَرۉریٛ دیٛ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ط

طالِب

زۀ دَ مَدرَسې زده کَوۆنکَي يَم.

طاهِر بنۀ طالِب دَي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ظ

ظُلم

کافِران ظالِمان دئ.

ظرېف دَ ظاهِر ورۆر دَي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ع

عِلم

دَ عِلم زدَکړه فَرض ده.

زهٔ پهٔ مَدرَسه کي عِلم زده کَوُم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

غ

غَیرَت

غَنۍْ یَو غَیرَتۍْ مُسْلمان دَي.

هغه لهٔ غرېْبانۋ سَره مرَسته کَوۍْ.

اَفغانښتان لوَړ اَو جَګْ غرۋنه لَرۍْ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ف

فُرقان

فُرقان دَ قُرآن نوم دَي.

قُرآن دَ اَللّٰه کِتاب دَي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ق

قَلَم

دا قَلَم دَي.

زهٔ پهٔ قَلَم لیْکَل کَوۆم.

قاریْ قُرآن لوَلیْ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ک

کابَل

کابَل دَ اَفغانیْستان پلازمېنه ده

مؤږ خپَل کوّر اَو چاپېریال

پاک ساتؤ.

کَوتَره پهٔ هَوا کې اَلؤزیْ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګ

ګوْلاب

دا دَ ګوْلاب ګوَل دَي.

پهٔ بَڼ کِې رَنګارَنګ ګوْلوْنه

شنهٔ دیْ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ل

لار

زهٔ دَ لارۍ پهٔ بنىۍ اَرِخ حًَم.

لهٔ لارۍ ضَرَرۍ شيان لَرۍ

کوَل ثَواب لَرۍ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

م

مـۆر

زهٔ دَ خپَلئ مـۆر خِدمَت کَوۋم.
مـۆر پهٔ آَولاد ډېر حَقۋنه لَرئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ن

ناک

ناک خوَږه مېوه ده.

زهٔ خپَل نوْم لیْکَلَي شَم.

نيْنګرَهار دَ اَفغانيْستان يَو

وَلایَت دَي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ڼ

بَڼ

دا بَڼ دَي.

پهٔ بَڼ کې دَ مڼوٚ وَنۍٛ دیٛ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

و

واوره

پهٔ ژمۍ کښې واورۍ ورۍ

ورَي دَ سپَرلۍ لوَمړي مياشت

ده.

وْرۍ ته خوارهٔ وَرکَوَل ثوَاب

لَرۍ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ه

هَوا

زَمونږ هېواد ښه هَوا لَرئ.

زهٔ په لوَست کې هَڅه کَووُم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ء

اِسلام زمۇږ دیڼ دَي.

مۇږ دَ اِبراهیڼم - عَلَیهِ السَلام-

پهٔ مِلَت یۇ.

ما ۆس دَ پَښتۆ اِملاء زده

کَړیٔ ده.

اِکرام، مَأمۇر، سائِل، لاجِئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ي

یوٚم

یوٚم دَ بْزګَرۍٛ یَوه آَله ده.

بنوٚوۆنکَي زده کَوۆنکوٚ ته وَینا کَوۍٛ.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library